

Powodem podjęcia przedstawionej w projekcie tematyki badawczej są istotne zmiany w geografii innowacji we współczesnej gospodarce światowej, zwłaszcza przenoszenie działalności produkcyjnej, w tym w branżach wysokiej i średniowysokiej techniki, do krajów rozwijających się, przede wszystkim Chin. Polska, podobnie jak Chiny, należy do krajów absorbujących innowacje z zewnątrz oraz do naśladowców technologicznych. Czynnikiem rozwoju gospodarczego w tych państwach jest zamykanie luki technologicznej poprzez importowanie istniejących technologii i stworzenie wewnętrznych możliwości do jak najszerzego ich wykorzystania. Jednak tempo zamykania luki technologicznej i innowacyjnej wydaje się być różne dla Polski i Chin. Do najważniejszych celów projektu badawczego należą:

- pomiar dynamiki luki innowacyjnej między Polską i Chinami, zarówno bezpośrednio, jak i pośrednio, w odniesieniu do średniej UE,
- identyfikacja determinant wyznaczających zmiany poziomu luki innowacyjnej między Polską a Chinami w okresie 2007-2015,
- pomiar i porównanie procesów konwergencji lub dywergencji w poziomie innowacyjności w wymiarze przestrzennym w Polsce i Chinach, z uwzględnieniem czynników regionalnych, w tym rozwoju klastrów,
- ocena znaczenia polityki naukowej, technologicznej i innowacyjnej w zwiększaniu innowacyjności analizowanych gospodarek.

Konwergencja w poziomie innowacyjności pomiędzy Chinami a Polską będzie mierzona zarówno bezpośrednio, jak i pośrednio, w odniesieniu do średniego poziomu UE. Umożliwi to porównanie innowacyjności gospodarki chińskiej i polskiej z poziomem osiągniętym przez tworzących największą gospodarkę na świecie grupę krajów, z których część pełni rolę liderów innowacyjności.

Pierwsza podstawowa hipoteza badawcza przyjęta w projekcie brzmi następująco:

Hipoteza 1: Polska ma przewagę innowacyjną nad Chinami, ale luka innowacyjna między tymi dwoma krajami zmniejsza się w badanym okresie (od 2007 r). Chiny zmniejszają również dystans pod względem innowacyjności gospodarki w odniesieniu do Unii Europejskiej, podczas gdy Polska nie zbliża się do średniego poziomu UE w tym zakresie. Kluczowymi determinantami tych trendów są czynniki wewnętrzne, przede wszystkim odmienne podejście do polityki naukowej, technologicznej i innowacyjnej w obu krajach.

Rola czynników wpływających na dynamikę luki innowacyjnej między analizowanymi gospodarkami jest eksplorowana przez 2 hipotezy pomocnicze, z których pierwsza dotyczy Chin, a druga Polski:

Hipoteza 1a: Czynnikiem determinującym szybki wzrost innowacyjności gospodarki chińskiej są: polityka naukowa, technologiczna i innowacyjna, wyłanianie się dynamicznych klastrów innowacyjnych, znaczące inwestycje w badania i rozwój (B+R), rozwój kapitału ludzkiego i międzynarodowy transfer technologii, m.in. poprzez bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ).

Hipoteza 1b: Poprawa innowacyjności gospodarki Polski jest procesem powolnym, ponieważ kraj ten nie wykorzystuje w pełni swojego potencjału innowacyjnego ze względu na wiele słabości narodowego systemu innowacji, takie jak niski poziom wydatków na B+R, niewystarczająca komercjalizacja nowych rozwiązań technologicznych, zbyt małe zaangażowanie w europejskie programy wdrażane w ramach wspólnotowej polityki naukowej, technologicznej i innowacyjnej, a także niewystarczający poziom współpracy w działalności innowacyjnej.

Zakres projektu badawczego uwzględnia także perspektywę regionalną, ze względu na coraz bardziej uznawane znaczenie czynnika bliskości w stymulowaniu procesów innowacyjnych oraz zwiększającą się geograficzną polaryzację działalności innowacyjnej w współczesnej gospodarce światowej, co prowadzi do sformułowania kolejnej hipotezy:

Hipoteza 2: Zachodzi silny proces dywergencji pod względem poziomu innowacyjności w Polsce i Chinach w wymiarze regionalnym, przede wszystkim z powodu przestrzennej polaryzacji działalności innowacyjnej oraz wyłaniania się i rozwoju klastrów. Ten nierówny rozwój regionalnych systemów innowacji w obu państwach może spowodować zamykanie luki innowacyjnej na poziomie krajowym w odniesieniu do Unii Europejskiej jako całości.

Badania rozpoczną się krytyczną analizą podstaw teoretycznych w obszarze luki innowacyjnej i konwergencji w zakresie innowacji, pomiaru poziomu innowacyjności gospodarki, a także czynników innowacyjności gospodarki, znaczenia polityki innowacyjnej, inteligentnej specjalizacji regionalnej oraz regionalnego wymiaru innowacji, w tym klastrów. Następnym zadaniem badawczym będzie analiza poziomu innowacyjności Polski i Chin oraz pomiar luki innowacyjnej i procesów konwergencji (lub dywergencji) dla zdolności innowacyjnych i pozycji innowacyjnej na poziomie międzynarodowym i regionalnym. Kolejnym etapem badań będą pogłębione wywiady z ekspertami w dziedzinie polityki naukowej i innowacyjnej w Chinach, Polsce i UE oraz ich analiza przy użyciu specjalistycznego oprogramowania komputerowego. Synteza wyników badań pozwoli na sformułowanie rekomendacji dla polityki naukowej i innowacyjnej UE, ze szczególnym uwzględnieniem strategicznych rozwiązań politycznych w Polsce.